

מפניני רבנו: קונטרס בעניני פסק הלכה*

כלפני ארבעים שנה כשלמדנו יו"ד (קפח:ב) הסביר רבנו, שלפיכך אין האשה נאמנת לומר כזה טיהר לי חכם פלוני, דדין ע"א נאמן באיסורים רק נוהג לגבי בירור מציאות הענין, ולא לגבי הוראות ופסקים, דרק לחכמי המסורה יש נאמנות לומר פסקי הלכה, ואצלם – נוהגת פרשת נאמנות זו אפילו כנגד החזקה, ואפילו בדבר שבערוה, כלומר, אפילו במקום שאין לע"א (רגיל) נאמנות, מכ"מ לחכם מחכמי המסורה יש נאמנות לומר – מהו דין התורה. אבל לאחד שאינו מחכמי המסורה, אין לו נאמנות – אפילו בתורת ע"א – לומר פסק הלכה. והוסיף אז רבנו ואמר שאם יאמר מאן דהוא פסקי הלכה בשמו (של רבנו), שאין לנו להאמינו.

בשעתו לא תפסתי חשיבות ענין זה, אכן יפה אמרו רז"ל (ע"ז ה:): שאין אדם עומד על דעת רבו עד לאחר מ' שנה. כעת אנו שומעים כמה וכמה "הוראות" בשם רבנו אשר פשוט לא ניתנו להיאמר, וכעת הבנתי כמה גדולים דברי חכמים במה שייסדו כנ"ל, שאין נאמנות לע"א בהוראות ובפסקים, אא"כ המעיד הוא בעצמו אחד מחכמי המסורה.

ועי' בס' ועלהו לא יבול (ח"א עמ' קסד, סי' רנה) שכתב "לא לסמוך תמיד על מה שאומרים בשם רבנים גדולים, ששלשה אנשים (שלא היו ת"ח) שמעו דברי הרב (רשז"א) בידיש, ותרגמו לי אח"כ את דבריו, ואמרו לי שהוא אמר שבחורי ישיבה שבודקים חמץ בחדרם שבפנימיה א"צ לברך, והבינו שטעמו של דבר הוא מפני שאין להבחורים זכויות בחדרם, וחובת הבדיקה מוטלת באמת על הנהלת הישיבה. ושאלתי את הרב ... לנימוק של דבריו, והוא התפלא למשמע דברי, ואמר לי שמעולם לא אמר כזה, אלא שפשוט, היות והמדובר הי' בבדיקה קודם ליל י"ד, לפיכך אמר שאין להם לברך".

---

* מאמר זה נמסר כהרצאה בישיבה בחודש ניסן, תשס"ג, לרגל היאה"צ העשירי של רבנו.

ועי' בגמ' (חולין ו:), "העיד ר' יהושע בן זרוז בן חמיו של ר"מ לפני רבי על ר"מ ... והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו". ועיי"ש בהמשך הגמ' (ז). ששאלו "ודלמא עישר וכו' ודלמא נתן עיניו וכו'". והשיבו, "חזי מאן גברא רבא קמסהיד עליה".

וסיפר לי אחד מן הרבנים היאך שנשאל פעם מבעה"ב אחד אם רשאי קטן לקרוא בתורה בצבור בשבת קודם שהגיע לי"ג שנים, והשיב שדבר זה היתר גמור הוא, שכן ראה פעם מעשה אצל רבנו – שחגגו בר מצוה לאחד מבני המשפחה קודם הגיעו לי"ג שנים, וקרא אותו הקטן בתורה בשבת, ואף רבנו השתתף בשמחה ולא מיחה בידם. הבעה"ב הופתע לשמוע קולא שכזו כ"כ בשופי, ובקש מאותו הרב רשות לטלפן לרבנו. וכששאל את רבנו בטלפון בזה, השיב עפ"י דברי המג"א (לאור"ח לסי' רפד) שאין להניח לקטן לקרוא בתורה קודם שיגיע לבר מצוה. וכששוב שאלו אותו הרב ממעשה שהי', השיבו שאז היתה סיבה מיוחדת של שעה"ד, ושעה"ד כדיעבד דמי. אבל שלא בשעה"ד, בודאי מן הנכון לנהוג כדברי המג"א בזה.

והשוה גמ' סוכה (ל.) במחלוקת ר' יהודה וחכמים אם יבש פוסל בד' מינים, וא"ר יהודה, מעשה בבני כרכים שהיו מורישין את לולביהן לבני בניהן, אמרו לו – משם אין ראייה, אין שעת הדחק ראייה.

ועי' מש"כ הגר"ח מוואלאזין בתשובתו שבס' חוט המשולש (בסוף סי' ט) בשם הגר"א, שאין להחמיר בתרתי לריעותא, ואין להקל עפ"י צירוף שיטות (כעין ס"ס), דאם כבר הכרענו שדבר זה מותר הוא, מ"ט נחוש לשיטה המחמירה – בצירוף עוד ריעותא. וכן אם הכרענו להחמיר באיזה ענין, היאך אפשר לנו לצרף דעת המקילים עם עוד דיעות אחרות ליצור קולא – נגד המקובל לאיסורא. דמשנתברר הדין אז יש לנו לומר (עי' כתובות פד.) שאין מרחמים בדין, ויקוב הדין את ההר (סנהדרין ו:).

ונראה פשוט שדיעה זו של הגר"א נובעת מתוך כך שלהגר"א היו "ראיות חזקות ועצומות שאין להשיב עליהם" להכריע בכל מחלוקת הפוסקים (עי' בהקדמת בניו לבאורו לשו"ע או"ח), וממילא פשיטא דאין מקום להכריע אחרת ע"פ צירוף הדעות האחרות. אכן רוב הפוסקים לא היו סבורים כן שהפסק המקובל הוכרע עפ"י הכרח-מוחלט, וכלשונו של הרמב"ן הידועה (בהקדמתו למלחמות), שאין לימוד התלמוד כחכמת התשבורת, שיש בה הוכחות-מוכרחות,

ואשר לפיכך מצינו הרבה פעמים ברמ"א ליו"ד שיש להחמיר באיזה ענין, אך בהפסד מרובה יש להקל, או בערב שבת ויש לו אורחים יש להקל, וכיוצ"ב.

ושמעתי מרבנו בשם אביו הגרמ"ס [וכ"ה באמת בהקדמת הרמ"א לס' תורת חטאת] שהבנת ענין זה (של הקלה בשעה"ד) היא, דבאמת הוכרעה ההלכה להקל בהך מח' הראשונים, אלא שמשום כבודו של הרשב"א שסבור היה לאסור (או משום כבודו של רש"י, וכיוצ"ב) יש לנו להחמיר – לא מכח הלכות בשר בחלב, אלא מכח הלכות כבוד ת"ח, אכן במקום הפסד מרובה אמרי', דיש שיעור לדבר זה – עד היכן עלינו לכבד ת"ח, ואם יהי' בדבר הפסד מרובה, זה כבר יותר ממה שמחוייבים בכבודו של חכם פלוני.

ובאמת, אפי' בלאו הכי נמי הי' מקום להבין ענין זה עפ"י מאי דקיי"ל (ערובין יג:): דאלו ואלו דא"ח, ועי' בס' קהלת יעקב לברכות (יא). דמאי דמבואר בגמ' דבשעה"ד אמרינן כדאי הוא ר' פלוני לסמוך עליו, וכן מאי דקיי"ל דלחוש לשיטת היחיד (אף דלא קיי"ל כוותי') יש בזה משום מדת חסידות, ועוד, הכל מיוסד אהנחה זו – דאלו ואלו דא"ח. דמושג זה הוא לא סתם פתגם פילוסופי, אלא יסוד מוסד בהלכה, דהשיטה שנדחית מן ההלכה (לפעמים) אינה חשובה כמוטעת, אלא רק דלא פסקינן כוותי', אך עדיין חשוב כספק כלדהו – אולי כן יש לנו לפסוק, ואשר לפיכך מיקרי שפיר "ספק" לגבי דין ספק ערלה בחור"ל מותר, וכן לגבי ספק אבלות להקל וכו'. [ועי' עוד מש"כ מזה בס' בעקבי הצאן (עמ' רנט)].

ורבנו אמר לנו שפעם השתתף בברית, והמוהל רצה לעשות המציצה בפה. ורבנו רצה למנעו מזה, והיות שהלה הפציר בו מאוד, אמר לו רבנו (ביידיש) שאילו הי' אבי כאן – לא הי' מרשה לך בשום פנים לעשות המציצה בפה, אך אני מאוד טאלעראנט, ואני אניח לך לנהוג כדעה האחרת, אעפ"י שאני חלוק עליה.

וכזה שמעתי פעם מהר"ר זבולון חרל"פ, שיחי', שדיבר עם רבנו בנדון השתמשות במיץ ענבים לקדוש ולהבדלה, שהיו מן הגדולים שהיו סבורים שברכתו שהכל, ושזה כגוף מת שאין בו נשמה וכו', ונתעוררה השאלה בנדון ת"ח שתמיד הי' חושש להחמיר כדיעה זו, וכעת נחלה ואסור לו לשתות יין, האם יקדש על הפת, או יבקש מאחד מבניו לקדש על היין, וכן בביהכ"נ שלו – שתמיד נהגו שהרב הי' אומר את ברכת הבדלה, האם ימשיך להקפיד על היין בדוקא ויבקש מאחד מהבעה"ב שיאמר את ההבדלה, או שימשיך הוא לומר את ההבדלה, אלא שיקל להשתמש במיץ ענבים. והשיב לו רבנו שמסתמא בשעה"ד

שכזה כדאי לו לסמוך על דעת המקילים, וכמו שמצינו כמה פעמים בשו"ע ובפוסקים הכרעות כאלו, להקל בשעה"ד. ואחר שיחה ממושכת הוסיף לומר, שאצל סבו הג"ר חיים, אילו הי' משוכנע שכך הדין – לחומרא, הי' ממשיך להחמיר אפילו בשעה"ד ג"כ. אך מנהג רוב הפוסקים תמיד הי' כנ"ל, כפי המופיע בשו"ע, שלא להכריע בהחלט בפסקי הלכה. [ועי' בית יצחק, תשס"ג (עמ' ש').]

וכן שמענו בענינים פוליטיים גם כן, שכמה פעמים הכריע הגר"ח את דעתו, ולא הרשה שיעמדו הרבנים למנין להכריע נגדו. [ועי' בזה בבית יצחק, תשס"ד (עמ' תל)]. והוא עפ"י דרכו של הגר"א הנ"ל, שסבורים היו גדולים אלו שהצליחו לעשות הכרעה מוחלטת, אשר אין מקום כלל לנטות ממנה ימין ושמאל. ואילו רבנו הי' רגיל לומר – הרבה פעמים – שאיננו אומר "קבלו דעתי". וכן הי' רגיל לומר גם בעניני פסק הלכה וגם בעניני פוליטיקה.

ושמענו מהר"ר נחום לאם, שיחי', שפעם נשאל רבנו על איזה ענין פוליטי, והשיב להרב השואל את דעתו בנדון. אח"כ חזר השואל ואמר – אזי ה"דעת תורה" של רבנו היא כך וכך, ותיכף הגיב רבנו ואמר בקפידא – לא אמרתי "דעת תורה", רק אמרתי שכן דעתי נוטה, והבוחר יבחר. וכמדומה לי שהבנת הדברים כך היא, שהעולם רגילים להשתמש בביטוי "דעת תורה" במובן של הכרעה מוחלטת, שאין רשות לשומע לדון או לחלוק בדבר, וזה לא הי' דרכו של רבנו, כידוע ומפורסם לכל.

ודבר ידוע הוא שכמה מהתלמידים היו כ"כ נכנעים לרבנו מחמת גודל עוצמת שיעוריו, שהיו כ"כ חזקים עד להפליא, עד ששאלו לו אם נכון הדבר שיפסיקו מלהניח תפילין בחוש"מ, ויפסיקו מלומר ב"ה לעולם (בתפילת ערבית), וכיוצ"ב, ולנהוג ככל הנהגות רבנו, והשיבם רבנו שלא ינהגו כן אלא שכל אחד ימשיך כפי מסורת משפחתו, כי רבנו רק היה מחשיב את עצמו כרבם (של תלמידיו) בלימוד והבנת הגמ', אבל לא בפסק הלכה, וכ"ש בעניני מנהגים – שכל אחד ואחד יש לו לנקוט כמנהגי בני משפחתו.

ובגמ' מצינו כמה פעמים היאך שרבנו הקדוש השתמש בביטוי "אומר אני", ולא מצינו ביטוי זה אצל שאר התנאים, ועמד על כך הגר"י ענגיל בס' בית האוצר, דהלא בסוף סוטה נזכר שמשמת רבי בטלה ענוה, הרי שידוע ומפורסם הי' בענוותו, ומ"ט מצינו בגמ' בדוקא אצל רבי שהשתמש בביטוי שכזה שנוסף הימנו קצת ריח של גאוה. ועי"ש שהסביר, שרבי הי' אומר ביטוי זה בטו"ן של

ענוה והשפלה, ותמיד, כשהי' מביע את דעתו, הי' מקדים ואומר "שלפי עניות דעתי" כן צריך להיות הדין, וזוהי כוונת הביטוי הזה של "אומר אני."

והשוה גמ' ספ"ק דערוובין, שלפיכך הוכרעה ההלכה כב"ה נגד ב"ש מפני שענותנים היו, כלומר, שהעניו המבטל תמיד את עצמו, יש סיכויים יותר טובים שיכוון אל האמת, וכמו שביארו כמה מן הדרשנים בכונת המשנה ריש אבות, שמשה קיבל תורה מסיני, כלומר, שהצליח ללמוד תורה יותר מאחרים – מחמת ענותנותו, כמו שנבחר הר סיני (למתן תורה) מחמת ענותנותו, והביאור בתיבת "מסיני" – לא ר"ל מקום קבלת התורה, אלא ר"ל – מכח מדת הר סיני שהיתה בו במשה. והוסיף שמה הגר"ח מוואלאז'ין (בס' רוח חיים) שמבואר בשו"ע יו"ד, שבסתם כלי אין באוכל המתבשל בתוכו ששים כנגד עובי דפנותיו, אא"כ הוא כלי גדול מאוד והדפנות דקות מאוד. וכפי שיעור דקות הדפנות, כך יוכל להכיל בתוכו יותר אוכל. וכך הדבר ג"כ אצל בני אדם, כפי מה שהאדם מחזיק בעצמו (דהיינו, כפי עובי הדפנות) כך ימעט זה משיעור כמות התורה שיוכל להכיל בקרבו. ואצל העניו האמיתי, הנוקט בעצמו בבחינת ונחנו מה, שעובי הדפנות אינם אפילו בבחינת משהו, אלא רק בבחינת קו מטימט"י שאין בו עובי כלל, הוא יוכל להכיל בקרבו תורה במאה-אחוז, כי אין אצלו שום "עובי דפנות" שימעט בכמות התורה שיוכל להכיל.

ועיי"ש עוד בגמ' ערוובין הנ"ל ע"ד ענותם של ב"ה, שמופרזת היתה, שהיו שונים דבריהם ודברי ב"ש, ולא עוד, אלא שמקדימים דברי ב"ש לדבריהם, וכך נהג רבנו הרבה פעמים, שלא רק שלא אמר קבלו דעתי, אלא שהרבה פעמים הי' מציע שתי השיטות כאילו שוות הן, ולפעמים רק הי' מציע בפני השואל דעת החולקים עליו – מבלי להציע לו בכלל את דעתו שלו.

ושמעתי פעם מהר"ר זרובבל שוסיי, ז"ל, שכשהי' תלמיד צעיר ולומד בישיבה על סמיכה, הי' נהוג שהרבה מהתלמידים הנצרכים קבלו על עצמם משרת רבנות על ר"ה ויו"כ בכדי להשתכר קצת כסף. ואף הוא ביקש מאת רבנו, אולי יוכל לסייע על ידו לקבל עבורו איזו רבנות בעיר בוסטון. ושאלו רבנו – בביהכנ"ס אורטודוקסי או קונסרביטיבי, כי הלא יודע אתה שאפשר להשתכר יותר בביכנ"ס קונסרביטיבי. שאלו הצעיר ר' זרובבל, רבי, וכי מותר הוא להתפלל בביכנ"ס קונסרביטיבי, שיושבים הכל שמה בתערובת? ענהו רבנו, לפי דעתי – ואני אומר דבר זה (כך א"ל בידיש) במודעות גמורה של כל תוצאות דבריי – המתפלל בבית כנסת שיושבים שמה אנשים ונשים בתערובת, כמתפלל בקירקע דמי, אך יודע אני שכמה רבנים-ת"ח לא מסכימים עמי בזה, (כי בשנים ההם היו

הרבה בתי כנסיות שהורידו את מחיצותיהם והנהיגו תפילה בתערוכת, ורבניהם שהיו ת"ח מיוראפ לא עזבו את משרתם), לכן אני אומר לך, אם תרצה לסמוך על המקילים – אסייע לך לקבל משרה שכזו, ואם תרצה לנהוג כדעתי – אז אסייע לך לקבל רבנות-אורטודוקסית. (וידועה דעת השער המלך, שאם הלה נוקט כדעת המקילים, אע"פ שאני נוהג כדעת האוסרים, אין אצלי איסור לפני עור לסייע לשני לנהוג כדעתו.)

ומעשה אירע כשהתחננה אחותי, שהיתה אמי עדיין באבלות י"ב חודש על אביה, וניגש אבי, שיחי', לשאול לרבנו, עד כמה רשאת אמי להשתתף בשמחת חתונת בתה, כי יש שסוברים שאם ממלאים כמה כוסות משנאפ"ס שאז מותרים להשתתף בכל השמחה, בתורת מלצרים. והשיבו רבנו שקולא זו אין בה ממש, ושאינן לסמוך עליה. [וכ"ה בס' ועלהו לא יבול, ח"ב עמ' קנב-קנג, סי' קפב-קפג, שהגרשו"א כנראה ג"כ התלוצץ מקולא זו.] לאחר עבור שבוע הגיד לי אחד מן התלמידים (שהי' נוכח בשעת מעשה כשניגש אבי לדבר עם רבנו), שתומ"י לאחר שיצא אבי מחדרו של רבנו, שאלוהו התלמידים בתמהון, הלא באותו היום ממש רק לפני שעה – בא לפניך פלוני ושאל אותך אותה השאלה, ואמרת לו להיתר, ומ"ט אמרת להרב שכטר לאיסור? והשיבם רבנו שלא הקשיבו טוב, שפלוני שבא לפני שעה לשאול ממני – הוא לא הי' מתלמידי, ואיננו ממוסמכי הישיבה, ולא הי' מעוניין באמת לדעת את דעתי, אלא ברור היה שרק היה מחפש אחר קולא, על כן אמרתי לו שיש הרבה רבנים שמתירים, ולא הזכרתי לו בכלל את דעתי (להחמיר) בנדון, כי לא בזה הי' מעוניין. אך הרב שכטר (אבי) שאלני כי רצה באמת לדעת את דעתי שלי בנדון, ואם ישמע ממני לאיסור, ירצה לנהוג כדבריי, לפיכך אמרתי לו את דעתי שלי בזה.

[וכע"ז שמעתי, שפעם היתה אשה מבוגרת בעלת תשובה, שעד שהצליחה להשתדך חלפו-עברו עליה כמה שנים, ועד שנתעברה – ג"כ עברו כמה שנים, וכעת הנה שמעה מהרופא שעפ"י בדיקותיו התברר שעוברת יולד במום חמור מאד, ורצתה האשה בהפלת העובר, וטלפן רופא אחד מאמריקא לשאול את פי הגרשו"א בזה. הגאון השיבו, הלא כבר ידעת את דעתי בנושא הזה (שהכירו הרופא משנות שהותו בארץ), שאין בזה מקום להתיר. חזר ושאלו הרופא עוה"פ – עם כל אריכות הסיפור – היאך ששעה"ד גדולה היא זו, שבעלת תשובה היא וכו' וכו' וכו', ואולי בשעה"ד שכזה יש מקום אולי לצדד להיתרא. ענהו רשו"א – היאך שייך להקל בשעה"ד על דבר שהוא איסור ברור. חזר הלה וטען עוה"פ והלא בעלת תשובה היא האשה וכו' וכו', ואולי עכ"פ יש כאן צד

קולא, ואולי כדאי לי לטלפן אל כב' הרב למחר בשעה זו, אולי משך היום תראה איזה צד להקל. ענהו רשז"א – נו טוב יהי כדברייך, תטלפן למחר. אחר עבור היום חזר וטלפן אליו הרופא, וא"ל הגאון ז"ל, תגיד לאשה שיש פוסק מפורסם בירושלים בשם הרב וואלדנבורג שמתיר את ההפלה (בנדון שלה), ולא תגיד לה אפילו שאני חולק בדבר, שהרי אשה זו איננה מתלמידי שתהי' כפופה להוראות שלי.

וכה"ג עי' עוד ס' ועלהו לא יכול (ח"ב, עמ' קכח-קכט) שלמרות מה שהגרש"א חלוק הי' על הר"ר דוד בהר"ן [במה שחידש שאפשר לאחד להפריש תרומ"ע עבור כל בני א"י מכח דין זכין לאדם שלא בפניו], ואף הדפיס קונטרס ארוך בשם "לאפרושי מאיסורא" כנגד דעתו, מכ"מ, כששאלוהו אחרים בשבת (שאו א"א להפריש) בזה, ענה (בכמה מקרים) שהיות שזה קצת שעה"ד שאפשר להם לסמוך על דעת הגאון הנ"ל!

והרבה פעמים הי' רבנו נוהג להסתיר מאחרים את דעתו האמתית ואת הנהגותיו. ושמעתי בזה מהררא"י גינזברג, שיחי', שפעם סידר רבנו קידושין באיזה בית כנסת, והקפיד על כך שהחתן והכלה יהיו עומדים באופן מיוחד (שכזה שפניהם יהיו כלפי מזרח). לאחר חודש התקיימה שמה באותו ביהכנ"ס חתונה אחרת, בה השתתפו גם הגרמ"פ וגם רבנו, ואז הי' ר' משה מסדר הקדושין, והעמיד את החתן והכלה באופן אחר מאשר מה שהקפיד עליו רבנו, ורבנו לא אמר אז מאומה. לאחר גמר החופה ניגש אחד מהרבנים אל רבנו ושאלו על כך, שהלא לפני חודש הקפיד הוא בדוקא שיעמדו באופן אחר, וכעת השתתף בחופה עם רמ"פ, והועמדו החתן והכלה באופן אחר, וענהו רבנו בקצרה, שמה שעשה הרב פיינשטיין הוא נכון....

וכה"ג סיפר לנו רבנו שתמיד הי' נוהג כשהי' מניח את התפילין של יד, שהי' עושה אף את כל הכריכות שעל האצבע קודם להנחת הש"ר. ופעם ראהו בעה"ב פשוט אחד עושה כן ושאלו על כך, ולא רצה רבנו לבלבל את מוחו בשיטות השונות, ובחר להסתיר את הנהגתו שלו, והשיבו כן, אתה צודק, שכחתי! [עי' ס' נפש הרב (עמ' קה)].

וכה"ג שמעתי מבעה"ב אחד, שקודם שעלה לא"י שאל לרבנו היאך יתנהג בקשר ל"היתר המכירה" הנהוג בא"י מטעם הרבנות הראשית. וענהו רבנו בקצור, האם אתה סומך על היתר מכירה לחמץ, אזי א"כ – היינו הך – ואפשר לך לסמוך אף על היתר המכירה של הרבנות לשנת השמיטה. ובישיבה הי' ידוע שלא

הסכים רבנו עם קולא זו (עמש"כ מזה בס' נפש הרב, עמ' פב). [וכן ייעץ רבנו להר"מ גנק, (מנהל מחלקת הכשרות שבאו-יו), שלא יסמכו האו-יו על קולא זו, כי רק עבור הגרים שמה בא"י זה שעה"ד, ויש על מה לדון, אך לנו הגרים באמריקא, מה לנו ולצרה הזאת, הלא אצלנו אין בזה ענין של שעה"ד, ואין על מה לדבר.] אך היות והבעה"ב ששאלו לא הי' מתלמידיו ולא הי' כפוף אליו, לא גילה לו את דעתו שלו, כי אין הלה מחוייב לציית לשיטותיו המיוחדות, וכנ"ל מהגרש"ז אורבך.

וכן שמעתי שפעם הסיעו את רבנו לחתונה אחת שהתקיימה באיזשהו בית כנסת, ורק לאחר שהגיעו למקום תפס רבנו שהחופה תתקיים בפנים בביהכנ"ס, והתאנח על כך לבחור שהסיעו, ואמר, אילו ידעתי שכן, לא הייתי משתתף. ואע"פ שהרבה פעמים השתתף בחתונות שהתקיימו בבתי כנסת, כנראה שבמקום שהרגיש בעצמו משועבד להשתתף, שלא רצה לצער לבעלי השמחה ולומר להם דבר מזה. אכן בישיבה הסביר לנו, שמפאת קדושת ביהכנ"ס אסור להשתמש בביהכנ"ס לשאר דברים, ואפילו לדברי מצוה, חוץ מתורה ותפילה. ומה שנוהגים לערוך ברית מילה בביהכנ"ס, אין זה קפידא בדוקא והידור ומעליותא בברית, אלא קולא היא זו, שהיות וכל הצבור התפללו שחרית בכאן, אינו נכון להטריחם ללכת למקום אחר עבור הברית, שהרי מבואר בגמ' (מגילה כח:) שמותר להשתמש בביהכנ"ס לדברים של חול – כשיש בזה משום צרכי רבים. אבל לערוך חופה בביהכנ"ס במקום שאין הכרח לכך, בודאי אינו נכון.

ועד"ז שמעתי מהרר"ז חרל"פ, שיח"י, שעצת רבנו משך הרבה שנים תמיד היתה שאינו נכון להרשות שימנו נשים לשמש כחברי ועד הנאמנים של ביהכנ"ס, שדבר זה עלול לפרוץ גדר בבתי כנסת שירצו אף למנות אשה לשמש כנשיא הקהילה, אשר לדעת רבנו ד"ז כבר נגד ההלכה. אכן, כשרב אחד פסק בזה להיתרא, והרשה דבר זה בביהכנ"ס שלו, ואחד מהבעה"ב החשובים ביקר במיוחד אצל רבנו לקבול על זה, ולהתלונן נגד הרב ההוא, [אשר באמת היו לו טענות אחרות נגדו – מן קדמת דנא, אלא שחשב בדעתו שבכאן מצא בע"ח מקום לגבות את חובו...] לא רצה רבנו להגיד להבעה"ב שגם הוא לא ניח"ל בהנהגה זו, כי חשש פן יסלקו את הרב בגלל זה, ועד כדי כך הי' סבור רבנו שזה לא נכון – לסלק לרב בגלל דבר שכזה, ולפיכך החליט להסתיר את דעתו האמתית מאותו הבעה"ב, ורק לומר לו שגם הוא מסכים עם רבו לדינא, שדבר זה אין בו איסור.